DIGITA

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys 13/2017 vp eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:sta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Digita Oy:n asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausunto Yleisradiolain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä 13/2017 vp. Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää mahdollisuudesta tuulla kuulluksi asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Digitan lausunnon pääkohdat:

- Ylen julkisen palvelun tv- ja radio-ohjelmiston tuominen kaikille yhtäläisin ehdoin toteutetaan kustannustehokkaimmin antennijakelulla, jota internet täydentää
- Ylen julkisen palvelun tv- ja radio-ohjelmistojen jakelukustannukset tulee jatkossakin kattaa Yle-verolla
- Ylen hallintomallia tulee täsmentää hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla
- Ylen julkisen palvelun riippumattomuus tulisi taata lailla

Yleisradion perustehtävä on arvokas ja säilytettävä asia

Digita katsoo, että vahva Yleisradio on kaikkien suomalaisten etu. Missionsa mukaisesti Yle vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria tarjoamalla kaikille tietoa, sivistystä, oivalluksia ja elämyksiä.[1] Yle tarjoaa jokaiselle jotakin – Ylen palveluita on saatavilla televisiossa, radiossa ja verkossa ympärivuorokautisesti. Tarjoamalla laadukkaat ja monipuoliset sisällöt jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin Yle luo ja vahvistaa kansallista identiteettiä sekä edistää demokratiaa. Toisaalta tuomalla suomalaisten saataville erilaisia näkökulmia ja monipuolista sisältöä maailman eri puolilta, Yle lisää tietoa ja ymmärrystä eri kulttuureista ja vähentää vastakkainasettelua. Näin kaikilla suomalaisilla on lähtökohtaisesti mahdollisuus saada tietoa, viihtyä sekä sivistää ja kehittää itseään.

Ylellä on siten tärkeä ja keskeinen rooli suomalaisen kulttuurin ja kansallisen yhtenäisyyden vahvistamisessa ja ylläpitämisessä. Ylen palveluiden korkea tavoittavuus osoittaa, että Yle on myös onnistunut tehtävässään.

[1] http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/01/yle-2020-suomalaisten-keskella

Julkisen palvelun sisältöpalvelut tuotava kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin

Perustehtävänsä mukaisesti Ylen tulee tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Ylelle annetussa julkisen palvelun tehtävässä on tavallaan kolme osaa: (i) monipuolinen ja kattava, (ii) jokaisen saataville ja (iii) yhtäläisin ehdoin.

(i) *Monipuolinen ja kattava*

Monipuolisuuden ja kattavuuden vaatimus edellyttää paitsi huomattavan monipuolista ohjelmistoa, myös kunakin hetkenä useammalle eri kohderyhmälle suunnattuja ohjelmavaihtoehtoja. Ohjelmistollisen monipuolisuuden toteuttaminen vaatii eri kohderyhmille suunnattua ohjelmatarjontaa myös ns. hyvinä katseluaikoina (prime time). Tämä puolestaan edellyttää laajaa, nykyisen kaltaista tv- ja radiokanavavalikoimaa. Julkinen palvelu ei toteudu vain ohjelmistojen rakenteina vaan myös ohjelmien monipuolisena katseluna ja kuunteluna.

Ylen tv- ja radio-ohjelmistojen monipuolisuuden ja kattavuuden varmistaminen on erityisen tärkeää juuri nyt, sillä Must Carry eli siirtovelvoite poistuu kaupallisten tv-yhtiöiden kaapelijakelusta 17.5.2017. Samana päivänä nykymuotoisten maksu-tv-kanavien jakelu antenniverkossa loppuu. Muutosten seurauksena kaikkien suomalaisten katsottavissa olevien tv-kanavien määrä tippuu nykyisestä kymmenestä tv-kanavasta puoleen eli viiteen.[2] Kaupallisen tv- tarjonnan supistuessa Ylen julkisen palvelun laadun ja monipuolisuuden merkitys kasvaa.

(ii) Jokaisen saataville

Vaatimus toimittaa julkisen palvelun ohjelmisto jokaisen saataville liittyy paitsi edellä kohdassa (i) kuvattuun monipuolisuuden vaatimukseen, myös siihen, miten laajalti Ylen palvelut ovat suomalaisten saatavilla. Sanatarkasti luettuna Yleisradiolaki edellyttää, että Ylen tulee saattaa koko televisio- ja radio-ohjelmistonsa jokaisen suomalaisen saataville – eli valtakunnallisesti niin, että jokaisella suomalaisella on niin halutessaan mahdollisista vastaanottaa samat televisio- ja radio-ohjelmistot.

Tämä vaatimus ei toteudu tällä hetkellä, sillä Ylen neljä (1.4.2017 lukien kolme)[3] tv-kanavaa ovat katsottavissa teräväpiirtomuodossa eli HD-muodossa[4] vain runsaassa puolessa Suomen kotitalouksista.[5] Ylen päätös olla saattamatta HD-muotoisia TV-kanavia kaikkien saataville asettaa suomalaiset keskenään eri asemaan – osa Yle-veron maksajista saa Ylen HD-kanavat ja osa ei. Päätöksen voidaan katsoa myös luovan eriarvoisuutta - uusinta tekniikkaa edustavat Ylen HD-kanavat ovat vain joidenkin suomalaisten saatavilla. Olisi luontevaa, että Yle julkisen palvelun yhtiönä ottaisi ns. HD-veturin roolin samoin kuin 2000-luvun alussa tehdyssä digisiirtymässä [6]

---

[2] Uuden toimilupakauden alkaessa 17.5.2017 valtakunnallisia TV-kanavia on enää 5: Yle TV1, Yle TV2, Yle Teema&FST, MTV3 ja Nelonen. Kaikki antenniverkon maksu-tv-kanavat lähetetään 17.5.2017 lukien vain uudella DVB-T2 teknologialla ja kanavien näkyvyysalue kattaa vain 85% väestöstä. https://www.dna.fi/documents/15182/60609/Antenni-TV-kanavakartta.pdf/3bf47c53-487a-4097-b005-2f770c3fe6a7

[3] Yle Teeman ja Yle Femin ohjelmat näkyvät 1.4.2017 lukien samalla kanavalla. http://yle.fi/uutiset/3-9504120

[4] Yle TV1 HD, Yle TV2 HD, Yle Teema HD ja Yle FST HD

[5] Ylen HD-kanavat näkyvät tällä hetkellä DNA Oyj:n VHF-antenniverkossa sekä kaapeli- ja IPTV-verkoissa. Ylen HD-kanavien jakelukustannuksista vastaavat Ylen sijaan kokonaan tai osittain kaapeli-, antenni-, laajakaista-, IPTV- ja satelliittioperaattorit ja välillisesti palvelumaksujensa kautta näitä verkkoja käyttävät kuluttajat. http://yle.fi/uutiset/3-8562939

[6] Kaikki DVB-T teknologialla tuotettavat tv-lähetykset loppuvat Suomessa 31.3.2020. http://www.digita.fi/medialle/tiedotteet/suomi_siirtyy_kokonaan_hd-aikaan_31.3.2020.4440.news

Vaatimus ei toteudu siitäkään syystä, että Ylen koko tv- ja radio-ohjelmisto ei ole kaikkien saatavilla, koska yhä suurempi osa Ylen tv- ja radio-ohjelmistoista on tarjolla vain Yle Areenassa. Yle Areenan sisältö ei ole kaikkien saatavilla, vaan ainoastaan niiden saatavilla, joilla on käytettävissä nopea laajakaistayhteys. Yle Areena tavoittaa tällä hetkellä liki puolet suomalaisista *viikoittain*, mutta ylivoimaisesti suurin osa tv-katselusta tapahtuu edelleen kaikissa ikäryhmissä tv-vastaanottimella. Finnpanelin TV-katselu Suomessa 2015 – raportin mukaan suomalaisten tv-yhtiöiden netti-tv-palveluita eli Yle Areenaa, MTV Katsomoa ja Nelosen Ruutua katsotaan yhteensä keskimäärin **vain 3 minuuttia päivässä**. Areenan, Katsomon ja Ruudun yhteenlaskettu osuus tv-katselusta oli 3% vuonna 2015.[7] Samaan aikaan television broadcast-lähetykset tavoittavat *päivittäin* keskimäärin 3 miljoonaa suomalaista, radiolähetykset 2 miljoonaa suomalaista ja verkkojen kautta välitettävät ohjelmat 1,2 miljoonaa käyttäjää. Voidaan siis sanoa, että tällä hetkellä verkkopohjaiset lähetykset täydentävät broadcast-lähetyksiä, mutta eivät vielä korvaa niitä näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Jatkossakin Yle tarvitsee miljoonayleisönsä säilyäkseen vahvana. Miljoonayleisöt Yle saavuttaa suosittujen lineaaristen kanaviensa ja niiden ohjelmatarjonnan kautta

Esityksessä ehdotetaan muutoksia lain 7 §:n ensimmäisen kappaleen toiseen lauseeseen. Esityksen mukaan *Yleisradion tulee tarjota julkisen palvelun sisältöpalveluja yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti*. Ehdotuksella on tarkoitus korvata lain nykyinen sanamuoto, jonka mukaan *Yleisradio voi tarjota julkisen palvelun sisältöpalveluja yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja alueellisesti*. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ehdotettu kirjaus ei poista alueellisen julkisen palvelun tarvetta osana maakunnallista palvelua, vaan määrittää ainoastaan julkisen palvelun alueellisen tehtävän täyttämisen vähimmäistason. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on lisäksi todettu, että "*Yleisradio täyttää ehdotetun kirjauksen mukaisen julkisen palvelun velvoitteensa käytännössä siten, että se asettaa sisältönsä tarjolle internetissä*". Kuten edellä on kuvattu, Ylen internet-palvelut eivät ole jokaisen saatavilla.

(iii) *Yhtäläisin ehdoin.*

Ylen lakisääteisen tehtävän toteuttamisen kannalta on erittäin tärkeää, että Ylen sisällöt tavoittavat suomalaiset kattavasti ja yhtäläisin ehdoin.

Toistaiseksi kaikki suomalaiset ovat tavoitettavissa yhtäläisin ehdoin vain maanpäällisen antenniverkon kautta. Maanpäällinen tv-verkko kattaa käytännössä kaikki suomalaiset – eli 99,96% suomalaisista. Loput 0,04 % kotitalouksista katetaan satelliitin kautta. Antenni-tv -lähetykset kattavat myös kakkosasunnot, noin 500 000 kesämökkiä ja erilaiset tilapäismajoitukset. Antenni-tv -jakelu on jakelutienä kustannustehokas, varma ja kuluttajille alun antenni-investoinnin jälkeen käytännössä ilmainen. Antenni-tv -jakelun kustannukset katetaan Yle-veron tuotolla.

Digita katsoo, ettei kuluttajille tulisi jatkossakaan aiheutua Ylen julkisen palvelun tv- ja radio-ohjelmistojen vastaanottamisesta muita kustannuksia kuin Yle-vero.

Antenniverkko on ylivoimaisesti kustannustehokkain tapa jakaa tv-sisällöt Suomen kokoisessa maassa ja siksi sen kilpailukyky on tärkeää säilyttää myös jatkossa.

Ylen verkkopalvelut eli laajakaistan kautta saatavat palvelut kuten Yle Areena edellyttävät kuluttajien maksettavaksi tulevia laajakaistayhteyksiä, joiden rakentamis- ja käyttökustannukset vaihtelevat huomattavasti yhteyden laadusta ja asuinpaikasta riippuen.

[7] Finnpanel: TV-katselu Suomessa 2015.

Ylen julkisen palvelujen sisältöjen tarjoaminen kaikille yhtäläisin ehdoin laajakaistaverkkojen kautta ei siten ole mahdollista vielä moneen vuoteen.

Tv-sisältöjen jakelu miljoonalle samanaikaiselle katselijalle on jatkossakin varminta ja kustannustehokkainta toteuttaa antenni- ja kaapelitelevisioverkon kautta (ns. broadcasting-jakeluna), ja personoidut tv-palvelut internet-verkon kautta. Tällaisesta broadcasting-jakelun ja Internet-jakelun yhdistelmästä käytetään käsitettä Hybridi-TV. Yhdistämällä eri lähetysverkkojen parhaat puolet katsojille voidaan tarjota laadukkaita, edullisia ja kattavia palveluja.

Omistajaohjaus

Yleisradion omistajaohjausta ja hallintoa on syytä selkeyttää.

Yleisradio on suoraan eduskunnan valvonnassa ja ohjauksessa oleva yhtiö. Ohjaus ja valvonta tapahtuvat eduskunnan valitseman hallintoneuvoston kautta. Hallintoneuvostolle on annettu Yleisradiolain 6 §:n nojalla laajat tehtävät. Eduskunnan ohjauksen vahvistamiseksi laissa määriteltyihin hallintoneuvoston tehtäviin on hyvä lisätä Yleisradion strategian vahvistamisen, kuten hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Julkisen palvelun riippumattomuus

Yleisradion tulee julkisen palvelun harjoittajana olla riippumaton niin poliittisten, taloudellisten kuin muiden eturyhmien vaikutuksesta. Ohjelmatoiminnan riippumattomuuden varmistamiseksi Yleisradiolakiin olisi hyvä lisätä säännös, jonka mukaan ohjelmien julkaisemista koskevat päätökset eivät ole siirrettävissä hallintoneuvostolle taikka hallitukselle.

Helsingissä 29.3.2017

DIGITA OY

Sanna Tuominen
Johtaja, Laki ja Regulaatio